

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Београду изабрани у комисију за оцену докторске дисертације *ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (1945–1958): ИДЕЈЕ И ПРАКСА*, коју је написао колега **Марко Милетић**, слободни смо да поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Марко Милетић рођен је у Ужицу 25. априла 1990. Основну школу и гимназију завршио је у Ариљу. После завршене гимназије, 2009. је уписао студије историје на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Основне студије завршио је 2014. са просечном оценом 8.77. Мастер академске студије уписао је на Филозофском факултету у Београду 2014. године, а завршио 2016. године, са просечном оценом 10.00, пошто је на Катедри за историју Југославије одбранио мастер рад са темом *Прва група армија Војске Краљевине Југославије у Априлском рату 1941. године*. Упоредо са мастер студијама историје у току 2015. године, на Војној академији Универзитета одбране у Београду завршио је школовање за резервног официра са просечном оценом 9,11 после чега је указом Председника Републике Србије унапређен у чин резервног пешадијског потпоручника. Докторске академске студије историје на Филозофском факултету у Београду уписао је школске 2016/17. Положио све испите предвиђене програмом докторских студија с просечном оценом 10,00. Служи се енглеским и руским језиком. Радио је као архивиста у Архиву Југославије од септембра 2017. до јуна 2019. Од јуна 2019. ради као истраживач у Институту за савремену историју. До сада је објавио више радова („Покушај одбране источне Македоније у Априлском рату 1941.“, Војноисторијски гласник, LXV, бр. 1, (2015), Београд, 2015, стр. 238-262. [УДК 94(497.17)“1941“(093.2)];

„Изјава армијског генерала Душана Симовића о учешћу у Априлском рату – Проблеми анализе и тумачења“, Војноисторијски гласник, LXVI, бр. 1, (2016), Београд, 2017, стр. 173-189. [УДК 94(497.1)“1941“(093.2) 355:929 Симовић Д.(093.2)]; „Утврђивање граница Краљевине Југославије (1935-1941)“, Војноисторијски гласник, LXVII, бр. 1, (2017), Београд, 2018, стр. 71-91. [УДК 355.45(497.11)“1935/1941“]; „Problemi istraživanja i stanje arhivske građe: Dravska banovina u Aprilskom ratu 1941. godine“, Arhivsko gradivo in moja doktorska disertacija, Doktorski seminar, knjižica povzetkov, Ljubljana, 2017, str. 10-11. [ISBN 978-961-237-985-8]; „Dravska banovina u Aprilskom ratu 1941. godine“, Prispjevki za novejšo zgodovino, št. 2 (2018), Ljubljana, 2018. [UDK 355.48(497.4)“ 1941“]; коаутор с А. Животићем и М. Мраовић „Српски војни губици 1914. Прилог истраживању“, *Зборник за историју Матице српске*, 99, 1/2019, [УДК 341.322.5(497.11)“1914“]; „Bjelovarska pobuna u Aprilskom ratu 1941. godine“, *Istorija 20. veka*, 1/2020, str. 65–82, [UDC 355.48(497.1)“1941“ 94:355.311.5(497.1)“1941“]; „Инциденти на границама између Југославије и земаља Информбироа (1948–1955)“, *Токови историје*, 2/2020, стр. 185–208, [УДК 327.323.3(497.1)“1948/1955“(093.2) 327.5(497.1)“1948/1955“(093.2)]; „Echa konfliktu polsko-sowieckiego 1919–1921 w prasie Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców“, *W kregu dyplomacji i polityki. W 100-lecie nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską i Jugosławią*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2020, pp. 163–176, isbn: 978-83-8018-328-5), приредио један зборник радова (Ђуровић, Арсен Т. Историографска истраживања. Историја образовања, друштвена историја, методика наставе историје, архивистика, Зборник радова, приредио Марко Б. Милетић, Београд, 2018. [УДК 37(4)(091) 371.3::94(035) 930.25]) и објавио једну књигу (*Априлски рат у Дравској и Хрватској бановини. Прва група армија Југословенске војске у рату 1941. године*, Београд: ИСИ, 2020, isbn: 978-86-7403-238-1). Учествовао је на међународним научним конференцијама у Словенији и Пољској. Сарадник је Матице српске.

По завршетку Другог светског рата одбрамбена политика Југославије је представљала један од кључних елемената изградње друштва социјалистичког типа. С обзиром да ова тема до сада није истраживана с историографског аспекта колега Марко Милетић се одлучио да захтевна истраживања започне радом у домаћим архивским установама консултујући до сада углавном непознате и некоришћене историјске изворе настале радом најважнијих државних, партијских и војних институција. Начин

функционисања југословенске државе у годинама којима је омеђена његова докторска дисертација, условио је да највећи део нама потребних архивских извора буде похрањен у Архиву Југославије. За писање овог рада из поменутог архива су консултовани и употребљени фондови: Централни комитет Савеза комуниста Југославије; Председништво Владе ФНРЈ; Савезно извршно веће; Президијум Народне скупштине ФНРЈ; Канцеларија Маршала Југославије; Кабинет Председника Републике; Савезна планска комисија; Привредни савет Владе ФНРЈ; Репарациона комисија при Влади ФНРЈ; Комисија за државну контролу Владе ФНРЈ; Савез социјалистичке омладине Југославије (ССОЈ); Савезна комисија за нуклеарну енергију; Министарство финансија Владе ФНРЈ; Министарство за спољну трговину Владе ФНРЈ; Министарство индустрије Владе ФНРЈ; Министарство рударства владе ФНРЈ; Министарство тешке индустрије Владе ФНРЈ; Министарство саобраћаја Владе ФНРЈ; Савезни секретаријат за образовање и културу; Генерална дирекција савезне индустрије мотора; Генерална дирекција за црну металургију; Савезна управа за инвестициону изградњу; Савезни завод за друштвено планирање; Савезни завод за међународну техничку сарадњу; Новинска агенција ТАНЈУГ; Комитет за физкултуру Владе ФНРЈ; Савет за науку и културу Владе ФНРЈ; Савез удружења бораца народноослободилачког рата – Савезни одбор. Архивски извори који се чувају у овим фондовима су врло разноврсни и сазнајно богати што је пружило изузетне могућности за исцрпно истраживање и комплексно анализирање истраживане тематике. Изузетан значај за истраживање колеге Милетића је имало обиље докумената који се чувају у групи фондова Југословенска народна армија у Војном архиву. Из Дипломатског архива Министарства спољних послова Републике Србије коришћени су архивски фондови - Политичка архива и Строго поверљива Политичка архива за период од 1945. до 1958.

Поред необјављених архивских извора у обзир је узето и коришћено неколико десетина књига објављених докумената, различитих дневничких и мемоарских сведочења изворни текстови савременика, штампа, периодика и релевантна историографска литература о општим политичким и друштвеним приликама, идејама и њиховим носиоцима. Стичући увид у ову врсту литературе, примећујемо да се у њој налазе дела неопходна за разумевање најширег историјског контекста у коме је обликован

југословенски социјализам, као и сви радови у којима су анализирани проблеми места и улоге одбрамбеног система у развоју социјалистичког друштва у Југославији.

2. Предмет и циљ дисертације:

Југославија је 1945. после четири године сурове окупације и грађанског рата у потпуности ослобођена Четворогодишњи рат вођен на њеној територији био је вишеслојан - ослободилачки, верски, идеолошки и национални, а победник у рату - Комунистичка партија Југославије (КПЈ) је започела изградњу нове државе и новог друштвеног, политичког и економског система. Завршетак Другог светског рата истовремено је значио и почетак краја ратне Антифашистичке коалиције, па је тако дуго жељени и потребни потпуни мир био далеко. На развалинама „Хитлерове Европе“ успостављен је нови поредак. „Гвозденом завесом“, која се спустила између Балтичког и Јадранског мора, Европа је подељена на Запад и Исток, који су били под утицајем две, из рата произишле, „супер силе“ – Сједињених Америчких Држава и Совјетског Савеза. У тако подељеној Европи, југословенски комунисти су се наметнули као значајни савезник СССР-у, који је успоставио примат у својој интересној сфери. Географски положај Југославије, још увек недефинисане државне границе и њена улога у совјетском блоку у настајању, условили су да се она од самог почетка хладноратовских трвења налазила у центру сукоба између Запада и Истока. Умешаност у грађански рат у Грчкој и сукоб са Италијом и западним савезницима у вези са питањем статуса Трста и Јулијске Крајине, представљали су озбиљне безбедносне проблеме за Југославију. Са друге стране, неочекивани сукоб са Совјетским Савезом и земљама Информбироа 1948. довео је до могућности да Југославија буде војно нападнута и са Истока. „Необјављени рат“ на југословенским границама у виду свакодневних граничних инцидената који су односили и људске животе, изазивао је општи страх и несигурност који су постали свакодневница југословенских грађана. У датим спољнополитичким околностима се питање безбедности и одбране државе наметнуло као једно од најважнијих, тим пре што су се кроз њега преплитале готово све остале сфере људске делатности, које су биле усмерене ка стварању основних претпоставки за обнову и развој порушене земље. За сада у домаћој историографији и историографијама земаља наследница социјалистичке Југославије нема свеобухватније анализе различитих аспеката одбрамбене политике Југославије. Досадашњи радови

углавном су додиривали поједина питања која су била у вези са политиком одбране Југославије, а у највећој мери обрађиван је историјат Југословенске (народне) армије. Из тог разлога се јавила потреба да се скуп свих питања, како оних које је досадашња историографија делимично отворила, тако и оних још увек потпуно неистражених, делом поновно преиспита, а најзначајнијим делом детаљније анализира. На тај начин су попуњене постојеће историографске белине које су у најдиректнијој вези с динамичним периодом југословенске историје који је уследио по окончању Другог светског рата. Пред Југославијом су у периоду који је посматран (1945–1958) били врло важни задаци – ратом разорену и економски исцрпљену земљу требало је обнављати и изграђивати, а истовремено се морало водити рачуна и о њеној безбедности и одбрани. Требало је стварати унутрашње и спољне, политичке и друштвене, материјалне и социјалне, кадровске и друге услове који су за циљ имали развој и заштиту државе, али и њену перманентну припрему за евентуални ратни сукоб.

Један од основних задатака које је политика одбране земље наметала био је представљао обезбеђивање спољних савезника у случају ратне опасности. У првим годинама после Другог светског рата Југославија се у потпуности ослањала на савезништво СССР-а и земаља „народне демократије“. Због тога је сукоб који је избио 1948. Југославију увео у велику безбедносну кризу. Да би створио повољније услове за одбрану земље у случају евентуалног напада с Истока, југословенски државни врх је излаз из безбедносне кризе морао да тражи у сарадњи са земљама Запада. Склапање Балканског пакта са Грчком и Турском, те сарадња са НАТО пактом и уклапање у његову стратегију одбране били су последица таквих околности. Повећању укупне безбедности и одбрамбене моћи Југославије додатно је допринела и западна војна помоћ коју су јој испоручивале САД, Велика Британија и Француска у периоду од 1951. до 1957. Људски фактор представља један од кључних унутрашњих чинилаца одбране. То је разлог због кога се мора тежити стварању стручних кадрова, али и подизању образовног нивоа становништва уопште, његове унутрашње солидарности, војне обучености и високог морала. Старешине Југословенске армије су изашле из рата са огромним ратним искуством, али су поседовале веома мало теоријских војних знања, потребних за развој једне армије. Поред тога, развој и употреба новог наоружања захтевали су виши степен војног образовања од оног који су поседовали партизански официри „школовани“ у рату.

Због тога се велика пажња морала посветити образовању старешинског кадра, што је подразумевало његово организовано школовање, како у земљи тако и у иностранству, али и долазак страних стручњака у јединице Југословенске (народне) армије. Свеукупна војна обука становништва извођена је кроз служење војног рока и ванармијско војно васпитање, чиме је обученост људства подигнута на виши степен. Још један од битних унутрашњих чинилаца политике одбране, је било стварање јаке привредне базе усмерене ка раду за потребе одбране. Југословенска (народна) армија изашла је из рата са наоружањем које је у највећој мери било истрошено, а делимично и застарело. Фабрике југословенске војне индустрије биле су углавном уништене у току рата. Девастирана у рату, југословенска војна привреда морала се практично градити од почетка. Ослањајући се на савезништво са СССР-ом, југословенски државни врх није у првим годинама посматраног периода поклатио већу пажњу обнови и изградњи постројења војне индустрије, сматрајући да ће сву потребну војну технику добити од прве земље социјализма. Сукоб који је уследио, утицао је на убрзану изградњу војне, ваздухопловне и бродограђевне индустрије (1948–1955), које су неспорно допринеле већој одбрамбеној моћи земље, с обзиром на околност да се велики део наоружања и опреме неопходних за јединице Југословенске (народне) армије производио у самој земљи. За извођење војних операција, али и за свеукупне припреме за одбрану земље, велику важност има и развијена инфраструктура. Југословенска саобраћајна инфраструктура, иначе слабо развијена у међуратном периоду, била је добрим делом разорена у току Другог светског рата, па је морала бити обнављана и грађена изнова. Током посматраног периода изграђен је велики број нових путева, пруга, лука и аеродрома, који су допринели већем степену безбедности земље. Истом циљу, додатно су допринели и изградња војних објеката и утврђења. Посебна пажња је поклатиена и низучавању рада научноистраживачких установа (технички институти ЈНА, Војноисторијски и Војногеографски институт), као и анализи нуклеарних истраживања у Југославији и њихове евентуалне војне примене.

Почетна хронолошка граница предмета истраживања смештена је у 1945. као годину завршетка Другог светског рата и почетка стварања нове социјалистичке Југославије. Главни разлог због кога је 1958. узета као крајња граница, јесте почетак примене новог Закона о народној одбрани, чиме је систем одбране који је примењиван до тада измењен. Поред тога, прелаз из 1958. у 1959. представљао је вододелницу и за низ

других питања која су била у вези са политиком одбране – Југославија престаје да прима западну војну помоћ, а велики број предузећа војне индустрије увео је у свој асортиман и производњу цивилних артикала, што је био показатељ да земља располаже са довољним количинама опреме, наоружања и муниције потребних за функционисање армије у миру, као и евентуалном рату што сликовито показује да је спољна угроженост Југославије била далеко мања него на почетку поменуте деценије.

Основни циљ истраживања колеге Марка Милетића је представљала анализа југословенске одбрамбене политике. Анализом њених главних токова је настојао да утврди начине на који се она мењала и еволуирала у току посматраног периода и факторе који су пресудно утицали на њено обликовање. Показано је и у којој мери су спољнополитички и геостратегијски положај Југославије, али и безбедносни проблеми који су из њих произишавали утицали на развој југословенске одбрамбене политике и у вези с тим како су се мењали југословенски ратни планови и развијала југословенска војна доктрина.

Други важан циљ истраживања Марка Милетића је представљало проучавање дубинске структуре одбрамбеног механизма земље. С обзиром на то да је одбрана земље у условима савременог рата захтевала да се у миру најбрижљивије изврше све неопходне припреме које су се преплитале у различитим сферама државног живота било је неопходно одредити ко ће се о томе старати и ко ће одређивати за то потребне мере. Тако су Влада, пре свега њено Министарство народне одбране и Савет народне одбране добили водећу улогу у пословима везаним за политику одбране. Због природе југословенске државе, односно услед околности у којима партијски и државни апарати практично нису били одвојени, нарочито у првој послератној деценији, колега Милетић је настојао да утврди како је и на који начин на политику одбране утицала и КПЈ/СКЈ, и колико је она самим тим била под утицајем идеологије. Пошто људски фактор представља једну од кључних основа система одбране, наредни циљ истраживања представљало је утврђивање начина на који су се школовале војне старешине Југословенске (народне) армије и како се старешински кадар у посматраном периоду трансформисао од партизанских кадрова без потребног теоријског војног знања, до савремених официра спремних да својим знањем решавају проблеме који су пред њих постављани. Такође, колега Милетић је кроз анализу војне обуке и система ванармијског војног васпитања установио у којој мери су

југословенски грађани били оспособљени да бране земљу у случају стране агресије на њу. Приказ и анализа развоја југословенске војне привреде, која је готово у потпуности била уништена у току Другог светског рата, развоја саобраћајне инфраструктуре, изградње војних објеката и њиховог утицаја на одбрамбену моћ земље, али и на укупни друштвени развој у Југославији, такође је представља један од значајних циљева споведеног истраживања. Посебну пажњу је посвећена анализи утицаја науке на политику одбране, пре свега кроз примере рада Војнотехничког, Војноисторијског и Војногеографског института, али и кроз нуклеарна истраживања која су 1950-их почела да се спроводе у Југославији. Анализом датих аспеката југословенске одбрамбене политике, колега Марко Милетић је успео да утврди у којој мери је она била ефикасна и да ли је она била један од фактора који је Југославији обезбедио сигурност и омогућио јој да у другој половини 1950-их почне да креира нову спољнополитичку стратегију, која је резултирала стварањем Покрета несврстаних у наредној деценији.

3. Кратак опис садржаја дисертације:

Истраживања која је колега Марко Милетић спровео су га упутили на тематски принцип излагања. Због тога је резултате свог истраживања представио у проблемским (тематским) целинама. Његова докторска дисертација састоји од тринаест делова: предговор, увод, седам тематских поглавља, закључак, резиме (Summary), списак коришћених извора и литературе и садржај. У **Предговору (I-V стране)** је образложен предмет истраживања и ауторов методолошки приступ теми, те извршена критичка анализа коришћених извора и релевантне научне литературе и дат преглед структуре рада. У **Уводу (1-50. стране)** је дато теоријско одређење политике одбране, те укратко представљен њен развој у Краљевини Србији и Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца/Југославији од 1914. до 1945, анализиран спољнополитички и геостратегијски положај Југославије, као и безбедносни изазови са којима се сусретала југословенска држава у периоду од 1945. до 1958. Прво поглавље **Концепт и пракса политике одбране (51-84. стране)** је посвећено развоју доктрине југословенске армије и њеним узорима (партизанским, совјетским и српским) на којима се она стварала и развијала. Анализиран је и концепт општенародне одбране и показано на који начин су се у складу са променом спољнополитичког и геостратегијског положаја Југославије мењали и њени ратни планови. У другом поглављу **Носиоци политике одбране (85-108.**

стране) су утврђени учесници и креатори у процесу планирања и спровођења планова одбране, односно биће осветљене улоге Јосипа Броза Тита, Комунистичке партије Југославије - Савеза комуниста Југославије, Владе, Савета одбране и Армије, у првом реду њеног Генералштаба. Треће поглавље **Међународни оквири политике одбране (109-176. стране)** је посвећено спољним чиниоцима одбрамбене политике. У оквиру њега су анализирана исарадња, изазови, ризици и претње које су са собом носили односи Југославије са СССР-ом, НАТО пактом, Варшавским пактом и земљама Трећег света. Четврто поглавље - **Кадровска политика (177-274. стране)** је посвећено људском фактору у одбрамбеној политици. Анализирано је се с каквим кадровима је Југославије изашла из Другог светског рата и на који начин је у наведеном временском периоду школован старешински кадар, како активни официри и подофицири, тако и резервне старешине, као и начини армијског оспособљавања људства кроз служење војног рока и ванармијског војног васпитања, кроз које су пролазили готово сви становници Југославије, првенствено кроз институцију предвојничке обуке. У петом поглављу - **Војна привреда (275-322. стране)** су представљени планови развоја и ток изградње војне и ваздухопловне индустрије и бродоградње. У оквиру шестом поглавља - **Изградња инфраструктуре и политика одбране (323-350. стране)** дат је осврт на изградњу саобраћајне инфраструктуре, путева, железничких пруга, лука и аеродрома. Посебна пажњу је посвећена питањима изградње војних објеката у земљи, као и процесу изградње утврђења како на граничним линијама тако и у унутрашњости земље. Седмо поглавље **Наука у служби политике одбране (351-368. стране)** је посвећено историји важних институција: Техничким институтима ЈНА, Војноисторијском и Војногеографском институту. Поред тога посебан сегмент овог поглавља представљаће анализа југословенског нуклеарног програма и његове евентуалне војне примене. У **Закључку (369-374. стране)** су на целовит начин сумирани сви резултати истраживања, понуђена тумачења и указано на даље правце и могућности будућих истраживања. У **Списку извора и литературе (375-388. стране)** је дат детаљан попис извора и литературе, коришћених у изради докторске дисертације. Рад садржи и кратак **Резиме** на енглеском језику и **Садржај**.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Обавивши већи део архивског и другог истраживања, као и анализу постојеће литературе, колега Марко Милетић је поставио више хипотеза. Детаљнија анализа извора

је показала њихову одрживост, односно оправданост, због чега супоједине потврђене, а друге одбачене.

- Спољнополитички и геостратегијски положај Југославије, али и природа међународних односа у току Хладног рата, довели су до низа безбедносних проблема на југословенским границама – Тршћанска криза, грађански рат у Грчкој, гранични инциденти у време сукоба Југославије са земљама Информбироа.
- Југословенски ратни планови у посматраном периоду мењани су у складу са променом спољнополитичког положаја Југославије, али и њеном учешћу у регионалним војним савезима – Балкански пакт.
- Југословенска војна доктрина развијала се постепено, према неколико узора. У првим поратним годинама југословенска доктрина се највише развијала према совјетским узорима, да би се после сукоба са Информбироом узорци све више тражили у сопственој ратној прошлости – у народноослободилачкој борби и искуствима српске војске из балканских и Првог светског рата.
- Принцип општенародне одбране који је почетком 1950-их установљен у Југославији је имао своје корене у теоретској поставци Фридриха Енгелса о наоружаном народу.
- Влада ФНРЈ, тј. њено Министарство народне одбране, Савет одбране и војска били су главни носиоци политике одбране у Југославији.
- За потребе одбране земље почетком 1950-их година улагано је више од 20% бруто друштвеног производа Југославије.
- Школовање активних и резервних официра и подофицира Југословенске (народне) армије, у посматраном периоду, имало је за циљ да подигне ниво школске спреме војних старешина и упозна их са основама војне теорије, с обзиром на то, да је партизански командни кадар произишао из рата углавном био без војног образовања.

- Првим петогодишњим планом из 1947. зарад повећања одбрамбене моћи земље, предвиђено је увођење предвојничке обуке, као вид ванармијског војног васпитања, а која је била обавезна за све држављане са напуњених седамнаест година живота.
- Развој војне привреде у Југославији допринео је повећању одбрамбене моћи земље, али је успорило њен целокупни привредни развој.
- Спољна опасност коју је изазвао сукоб са земљама Информбироа, условила је промене у Првом петогодишњем плану, па је развој војне индустрије добио приоритет у односу на остале индустријске гране.
- Планови изградње бродоградиле индустрије у Југославији, били су од почетка нереално постављени, па на крају посматраног периода нису успели да достигну планирани ниво.
- Због немогућности да сама произведе сво потребно наоружање и војну опрему, Југославија је била принуђена да исте увози из иностранства. У прво време наоружање и војна опрема увозени су из СССР и источноевропских земља, а од почетка 1950-их са Запада.
- Средином 1950-их година Југославија почиње да извози наоружање, углавном земљама Трећег света, будућим чланицама Покрета несврстаних.
- Изградња саобраћајне инфраструктуре у Југославији имала је за циљ да боље повеже различите крајеве државе, али се развијала и у складу са војним потребама.
- Велики допринос повећању одбрамбене моћи Југославије дала је и наука, кроз војнотехничке, војноисторијски и војногеографски институт.
- Развој нуклеарних истраживања у Југославији имао је и своју војну сврху.

Завршетак истраживања у највећој је мери потврдио постављене хипотезе и додатно их аргументовао.

5. Остварени резултати и научни допринос:

Завршни резултат истраживачког напора колеге Марка Милетића представља утврђивање значаја и динамике одбрамбеног система у социјалистичкој Југославији. Овим радом су јасно истакнути идеолошки постулати изградње политике одбране и њеног спровођења током прве етапе послератног развоја Југославије. Прецизном анализом доступних историјских извора у овој докторској дисертацији су утврђени главни токови изградње одбрамбене политике земље, њене еволутивне етапе, као и различити фактори који су утицали на њен развој. Показано је у којој и каквој мери су спољнополитички и геостратегијски положај Југославије, као и шири безбедносни проблеми који су из њих произишавали утицали на развој југословенске одбрамбене политике и на који начин су се у складу с тим променама, мењали и југословенски ратни планови и базични постулати југословенске војне доктрине. Исто тако, реализацијом овог замашног истраживања су утврђене карактеристике дубинских структура одбрамбеног механизма земље. Начини школовања и оспособљавања како професионалних кадрова тако и широког круга обвезника су у потпуности утврђени и исказани. Реализацијом истраживања колеге марка Милетића су дефинисане и етапе развоја југословенске војне привреде и саобраћајне инфраструктуре, као и изградње војних објеката и њиховог утицаја на одбрамбену моћ земље. Недвосмислено су осветљени путеви утицаја науке на политику одбране, пре свега кроз примере рада војнотехничког, војноисторијског и војногеографског института. Изнад свега, показано је колико је југословенска политика одбране у посматраном времену била ефикасна и утврђено да је током посматраног периода била један од фактора који је Југославији обезбедио сигурност и омогућио јој да у другој половини 1950-их почне да креира нову спољнополитичку стратегију.

Закључак:

Након упознавања са завршеним текстом докторске дисертације колеге Марка Милетића ***ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (1945–1958): ИДЕЈЕ И ПРАКСА***

изабрана Комисија закључује да њен садржај и структура одговарају одобреној пријави, односно да су анализирана сва питања која су претходно дефинисана као истраживачки проблем. Комисија такође закључује да ова дисертација по свом истраживачком дometу и сазнањима стеченим о до сада углавном недовољно проучаваним историјским проблемима представља оригинално и самостално научно дело, те да су се стекли сви потребни услови за њену јавну одбрану, на којој ће бити изречена појединачна мишљења и сугестије.

С поштовањем,

Београд, 9. јул 2021.

Комисија:

Др Љубодраг Димић, редовни професор
Филозофски факултет, Београд

Др Мира Радојевић, редовни професор
Филозофски факултет, Београд

Др Милан Терзић, научни саветник
Институт за савремену историју, Београд

Др Бојан Димитријевић, научни саветник
Институт за савремену историју

